

"ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו"

בדרך כלל דברים בעלי ממד היסטורי מתרחשים פעם אחת, ומותירים את חותמם לעולמים, נדיר מאד לראות אירוע היסטורי שחוזר על עצמו בתזמון חוזר בדיוק כפי שהופיע בפעם הראשונה.

אחד מהדברים הנדירים האלה הוא 'פסח תש"פ'.

ההופעה הראשונה הייתה במצרים, בליל פסח ישבו בני ישראל סגורים ומסוגרים בביתם, אחרי שהוזהרו ע"י משה רבינו "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו" [שמות י"ב, כ"ב], שלושת אלפים שלוש מאות שלושים ושמונה שנים אחרי כן, בתזמון מושלם של המצב והזמן, בליל פסח יושבים בני ישראל סגורים ומסוגרים בביתם, לאחר שהוזהרו "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו". ננסה לעמוד על משמעות הדברים.

*

'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו', פירש רש"י מגיד שמאחר שנתנה רשות למשחית 'אינו מבחין' בין צדיק לרשע [רש"י שמות י"ב, כ"ב], והדברים תמוהים עד למאד הרי מכת בכורות נעשתה ע"י הקב"ה בעצמו כפי שמפורש בכתוב, 'ועברתי' בארץ מצרים בלילה הזה, והכיתי כל בכור... והיה הדם לכם לאות על הבתים... ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית [שמות י"ב, י"ב-י"ד], וכתב ע"ז הירושלמי לא שלח שליח ומלאך אלא הוא בעצמו [ירושלמי סנהדרין פ"ב, ה"א], וכן הוא בהגדה ויוציאנו ה' ממצרים, לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י שליח, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו וכו' [הגדה פ], ואם כך שהשחתה נעשתה ע"י הקב"ה בעצמו, מה הפשט 'אינו מבחין' בין צדיק לרשע, והרי הקב"ה בא להכות את מצרים, היפלא מה דבר להבחין בין מצרי לישראלי.

וביותר יש לתמוה על הכתוב, ויקרא משה לזקני ישראל ויאמר אליהם... ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף, והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות... ואתם אל תצאו איש מפתח ביתו... ועבר ה' לנגוף את מצרים, וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח, ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף [שמות י"ב, כ"א-כ"ה], וקושיה גדולה מסתערת הרי המשחית הוא הקב"ה בעצמו ואם כך לשם מה נתינת הדם 'לאות' על המשקוף והמזוזות, הרי הקב"ה יכל לפסוח בעצמו על בתי בני ישראל ולהגיע ישירות לבתי המצרים ללא שום אות.

[וביותר יש לשאול אם ישנה הנהגה של 'אינו מבחין', ומשום כך היו צריכים להניח דם על המשקוף והמזוזות, מדוע א"כ מתו בבתי המצרים רק הבכורות, הרי המצרים לא הניחו דם על הפתח וגם כשניתן רשות למשחית 'אינו מבחין', וא"כ היו צריכים למות בבתי המצרים גם שאר הבנים שאינם בכורות (כן הקשה המהר"ל)].

ועוד יש להקשות לאחר שהונחו להניח דם על המשקוף והמזוזות והובטחו 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית' [שמות י"ב, ג'], מה טעם הוזהרו 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו', הרי יש להם כבר הגנה והבטחה 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם'.

נראה שיש כאן עירוב תחומין, האזהרה 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו', וההבטחה 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית', שני עניינים הם, שאינם שייכים זה לזה, וכדלהלן.

*

"וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית"

נבאר תחילה את עניין הפסיחה. העובדה שבני ישראל ניצלו ממכת בכורות אינה פשוטה כלל ועיקר. מספיק רק לראות שהשם של מועד יציאת מצרים הוא 'פסח', על שם אותה פסיחה על בתי בני ישראל. השם מורה בכל מקום על מהות הדבר, ואם שם המועד הוא 'פסח' זה אומר יותר מכל שזה נקודת העיקר.

מובא בגמ' [פסחים קט"ז, א'] ובהגדה רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הן פסח מצה ומרור, פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש היה קיים על שום מה, על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים וכו' [הגדה פ], כוונת רבן גמליאל לומר שללא קליטת ההבנה שעיקר הנס ועיקר עניין הפסח הוא שפסח הקב"ה על בתי בני ישראל לא יצאנו ידי חובה.

ביאורם של דברים הוא הנה ההבנה הפשוטה שמכת בכורות עניינה הריגת בכורי מצרים, אולם בדברי המהר"ל נראה שמכת בכורות עניינה פגיעה בכח הראשית של מצרים, וכפי שכתב וז"ל: זאת המכה היא הקשה מהכל. ואמרו חכמים שזאת המכה שקולה כנגד הכל, כי הבכור נקרא ראשית, והראשית במה שהוא ראשית הדבר הוא שקול נגד הכל, כי הראשית הוא התחלה אל הכל, ומאחר שהוא התחלה אל הכל נחשב כמו הכל. ולפיכך מכה זאת שהיא בראשית שלהם שקולה נגד כל המכות שלא היו בראשית, וכאשר הגיע המכה אל ראשית שלהם אז יצאו, כאשר התחלה נלקה שוב לא היה למצרים כח כלל אחר שהתחלה נלקה [גבורות ה' פרק ל"ז], מבואר במהר"ל שמכת בכורות לא היה מטרתה בעצם הכאת הבכורות, אלא בהכאת כח 'הראשית' שהביטוי בפועל של זה היה הכאת הבכורות.

והנה ישראל ומצרים כל אחד מהם נקרא ראשית. ישראל נקראו ראשית, קודש ישראל לה' ראשית תבואתה [ירמיה ב', ג'], ואמרו חז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית [ויק"ר ל"ו, ד'], ומשום כך נקראו ישראל בכור, כה אמר ה' בני בכורי ישראל [שמות ד', כ"ב]. ומאידך גם מצרים נקראו ראשית ויך כל בכור במצרים ראשית אונים באהלי חם [תהלים ע"ח, ז"א], לפי שפרעה ומצרים עשו עצמם ראשית המציאות, וכתב המהר"ל מצרים כוחם תולה בבכורות, מפני שהיו עובדים למזל טלה, שהוא ראשית המזלות, והוא ידוע לחכמים למה מצרים היו עובדים למזל טלה, במה שמצרים נקראים חמור, דכתיב אשר בשר חמורים בשרם [יחזקאל כ"ג], וכל מדרגתם חמרי, והחומר הוא ראשון וכו', ולפיכך כח מצרים כח הבכור, שהוא ראשון לכל העובדים למזל ראשון [גבורות ה' פ' ל"ז].

מתוך כך נבין את גודל הנס שהיה לישראל במכת בכורות, מאחר ומכת בכורות היתה על כח 'הראשית', נועדה המכה מלכתחילה גם עבור ישראל בהיותם ראשית המציאות, ואילו לא פסח הקב"ה על בתי בני ישראל בנגפו את מצרים, היו ישראל כלים במכת בכורות.

*

ובזה נבין שהטעם שהוצרכו ישראל להניח דם על המשקוף ועל שני המזוזות, שע"ז יפסח הקב"ה על בתיהם, לא היה לצורך הבחנה בין בתי ישראל לבתי מצרים, שכן הקב"ה אינו זקוק לאות של הבחנה. אלא סיבת הדבר הוא כיוון שהמכה היתה גם על ישראל, היו ישראל צריכים זכות כדי להגאל, ונתינת הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות היתה אות על זכותם להגאל.

מובא במדרש, וראיתי את הדם. היה רבי ישמעאל אומר והלא הכל גלוי לפניו שנאמר ידע מה בחשוכא [דניאל ב' כ"ב], ומה תלמוד לומר וראיתי את הדם, אלא בשכר מצוה זו שאתם עושים אני נגלה וחס עליכם, וכן מפורש בקבלה ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך ואומר לך בדמך חיי ואומר לך בדמך חיי [יחזקאל ט"ז, ו']. והיינו דם שחיטת פסח ודם מילה שנתערבו זה עם זה, וניתן מהם לאות על הבתים. ופסחתי עליכם. אין פסיחה אלא חייסה [שכל טוב שמות פרק י"ב].

מפורש במדרש שקשה היה לו לרבי ישמעאל לשם מה הוצרך הקב"ה לדם של הבתים והלא 'הכל גלוי לפניו', ומתרץ המדרש שנתנית הדם לא היה לצורך הבחנה בין בתי ישראל לבתי מצרים, אלא לעורר זכות שבעבור ירחם הקב"ה על ישראל.

[ויש להוסיף, שעל הפסוק והיה הדם לכם לאות על הבתים, וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכך נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים (שמות י"ב, ג'), פרש"י לכם לאות ולא לאחרים לאות, מכאן שלא נתנו הדם אלא 'מבפנים' (רש"י, שם), והנה אם הדם היה להבחנה היו צריכים להניח את הדם מבחוץ, בהכרח שהדם לא היה להבחנה אלא לעורר זכות שע"ז יצילו ממכת בכורות (אך עי' במכילתא פר' ו' שנראה מדבריו דאין מכאן ראייה)].

*

אלא שיש עלינו להבין אם המכה הייתה גם על ישראל, והסכנה הייתה כל כך גדולה, מה כוחו של אותו הדם, דם פסח ודם מילה שממנו נתנו על המשקוף ועל שתי המזוזות, כדי להציל את ישראל מן הסכנה שהיו שרויים בה.

וליישב הדבר נקדים לבאר מה היא מעלת הראשית, ומה המעלה המיוחדת של הבכורה, ונראה שכתב המהר"ל וז"ל: אין ראוי לקדש אלא דבר שהוא ראשית המציאות, ומצד שהוא ראשית המציאות הוא קדוש מן אשר נמצא אחריו וכו', וכן בכורי אדמה שנקראים ג"כ בכורים לשון בכור, שהם ראשית פרי האדמה וכו' [גבורות ה' פ' ל"ח], מבואר במהר"ל שדבר שהוא ראשית המציאות הוא יותר במעלה מן הבא אחריו.

ובטעם הדבר נראה לומר, מוקד הכח נמצא תמיד בהתחלה 'בראשית', כי כך הוא המידה גופא בתר רישא גריר [עירובין מ"א, א'] (ועי' ברש"י וז"ל: רואה אני בדין ובדת שצריכין אנו להלך אחר דברי 'הראשונים')... לאמור הגוף נמשך אחר הראש, כל ההמשך טמון בנקודת השורש, ההתחלה, הראשית. וזו מעלת הבכור שהבנים הבאים אחריו נמשכים ונגררים אחרי הבן הבכור, ומשום כך נוטל הבכור פי שניים, וחל חובה על הבנים לכבד את אחיהם הבכור, משום שהבנים הבאים אח"כ נגררים אחר האח הבכור, כגופא דבתר רישא גריר, כח זה הוא כח האבהות הטמון בכח הראשית של הבן הבכור.

ובזה מבואר מעלתם של דם פסח ודם מילה שהניחו ישראל על המשקוף ועל המזוזות, לאות על זכותם להגאל, ושעליהם אמר הקב"ה בדמייך חיי.

'דם מילה' הוא דמו של הבן הנימול לשמונה ימים, ברית הוא קשר וחייבור ביננו לקב"ה, והיא קובעת כבר 'מראשית' שמציאותו של הבן הנוולד הוא קודש לה', כפי שנאמר במטבע ברכת המילה אשר קידש ידי 'מבטן', וצאצאיו חתם באות ברית קודש, היינו שקידוש הרך הנימול הוא מן הראשית, מן הבטן. נמצא 'שדם מילה' קובע 'שהראשית של ישראל הוא לקב"ה'.

'דם פסח', ויאמר ה' אל משה... דברו אל כל עדת ישראל... ויקחו להם איש שה לבית אבות... [שמות י"ב א'-ג'], בני ישראל התבקשו לקחת לקרבן פסח דוקא שה, משום שהשה הוא העבודה זרה של מצרים, ובשה טמון כח הראשית של מצרים, משני סיבות כפי שאמרנו למעלה, האחד שבעבודה זרה טמון הכח של עובדיה,

ומאחר וכח מצרים הוא כח הראשית בהכרח שכח זה נמצא בשה שהוא העבודה זרה של מצרים. והשני שעשו את השה לעבודה זרה מחמת כח הראשית שבו בהיותו ראש לכל המזלות. ומעתה כשבני ישראל נטלו את השה שהוא 'הראשית' של מצרים ועשו אותו קרבן לה', הם הראו בכך שהם 'מופקעים מהראשית של מצרים'.

ב' דמים אלו הם ב' הכוחות, 'דם פסח' היא 'הפקעה מכל ראשית אחרת', 'דם מילה' היא הקביעה 'שהראשית שלנו שייכת לקב"ה'.

*

בזה נבין את גודל הנס שארע לישראל בליל פסח, ושעל שמה נקבע שם מועד יציאת מצרים 'פסח'. מכת בכורות שהיא הכאה על כח הראשית, הייתה מכוונת על מצרים ועל כל מי שהחזיק בראשית של מצרים, וממילא הייתה מכוונת גם על ישראל שהיו שייכים במידת מה לראשית זו, בזכות דם פסח ודם מילה שהניחו ישראל על פתחי הבתים, הם הצהירו קבל עולם שאין להם שום שייכות לראשית של מצרים, והראשית שלהם שייכת אך ורק לקב"ה, והיא זו שעמדה להם שבעבורה 'פסח' הקב"ה על בתי בני ישראל במצרים, ואת בתיהם הציל.

ולא עוד אלא שבעבור זה זכו להקרא 'בני בכורי ישראל', כפי שמבואר בכתוב, ויאמר ה' אל משה במדין לך שוב מצרים... ראה כל המופתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה... ואמרת אל פרעה... כה אמר ה' בני בכורי ישראל... ואומר אליך שלח את בני ויעבדני, ותמאן לשלחו, הנה אני הורג את בנך בכורך [שמות ד', י"ט-כ"ד], מבואר בכתוב שתיכף בתחילת שליחותו של משה, עוד טרם הגיעו למצרים, הוא מתבקש לבשר לפרעה, שאם ימאן לשלח את ישראל ממצרים יכה הקב"ה את בכורי מצרים, ובתמורה יהפכו בני ישראל לבכורי של הקב"ה.

השייכות בין הדברים מורה באצבע על מה שאמרנו עד הנה. מכת בכורות הייתה הכאה על 'הראשית' של מצרים, ובהכאה זו נכללו כל מי שהיה לו צד שייכות לראשית של מצרים ובכללם ישראל, וכשנתנו ישראל דם פסח ודם מילה על פתחי בתיהם הראו בכך, שמחד אין להם שום שייכות לראשית של מצרים, ומאידך הראו בכך שהראשית שלהם שייכת להקב"ה, ובזכות זאת שהעמידו את הראשית שלהם כראשית של הקב"ה, זכו מידה כנגד מידה להיות 'הראשית' של הקב"ה, ולהקרא 'בני בכורי ישראל'.

"ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו"

ועתה נבאר את עניין "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו" [שמות י"ב, כ"ב], וכתב על זה רש"י וז"ל: מגיד שמאחר שנתנה רשות למשחית לחבל 'אינו מבחין' בין צדיק לרשע [רש"י, שם].

וקודם לכן נקדים שני עניינים הם. הכתוב הראשון "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו" [שמות י"ב, כ"ב], עוסק בסכנה הקיימת 'בחוץ' שפוגעת גם בצדיקים, שכשניתן רשות למשחית לחבל 'אינו מבחין' בין צדיק לרשע [ב"ק ס', א-ב], וכנגד זה אמרו שם בגמרא שהפתרון לזה הוא, 'לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך' [ישעיה כ"ו], כלומר ההצלה היא בכניסה לבית, ובהימנעות מהיציאה חוץ, ועל זה נאמר להם "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו".

הכתוב השני 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית' [שמות י"ב, ג], עוסק בסכנה הנמצאת 'בבית', שכפי שביארנו מקודם סכנה זו הייתה 'מחמת מכת בכורות' שהייתה הכאה על הראשית של מצרים, ועל כל מי שהשתייך אליה ובכללם ישראל, [בבית אין סכנה 'מחמת המשחית' הנמצא בחוץ, כי כלפי המשחית הנמצא בחוץ ההגנה היא להכנס לתוך הבית, 'לך עמי בא בחדרך', ובהכרח שהסכנה בתוך הבית הייתה מחמת משהו אחר, והוא כאמור הסכנה שבאה בעקבות 'מכת בכורות'], וכיוון שכך היו ישראל צריכים הגנה בתוך הבית בדיוק כפי שהמצרים היו זקוקים להגנה בתוך הבית, ובזכות דם פסח ודם מילה שנתנו ישראל על פתחי בתיהם, פסח הקב"ה על ישראל ואת בתיהם הציל.

*

והנה בגמרא, תאני רב יוסף מאי דכתיב 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', כיוון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים וכו' [ב"ק ס', א], וטעונים הדברים ביאור הרי מידותיו של הקב"ה רחמים, וכל דרכיו בדקדוק ובמשפט, וא"כ איך יתכן 'שאינו מבחין' בין צדיקים לרשעים, שאם הדין נותן להנקם ברשעים כיצד אם כן נלקים הצדיקים.

ונראה שכתב הרמב"ן וז"ל: הזהיר הכתוב את ישראל במצרים שלא יצאו מפתח ביתם בלילה ההוא, לפי שהקב"ה עובר במצרים כמלך שעובר ממקום למקום וספקלטורים לפניו שלא יפגע בו אדם ולא יסתכל בו, כעניין ובה ה' אלקי כל קדושים עמך [זכריה י"ד, ה'], וכן והיה בעבור כבודי ושמתך בנקרת הצור [שמות ל"ג, כ"ב], להגין עליו משרפים ופמליא של מעלה. וכיון שמצינו בשעה שנתנה רשות למשחית לחבל שאינו מבחין בין צדיק לרשע, לפיכך אין אדם רשאי לשנות דרך העולם שיצא בלילה, לפי שהוא זמנן של חיות שנתן להם לטרוף, ואין להבחין בין צדיק לרשע, ועי"ש עוד בדבריו [רמב"ן שמות י"ב, כ"א].

מבואר ברמב"ן שני דברים, האחד 'שהאינו מבחין' הוא 'מציאות', ולכך גם במקום רם ונישא, כמקומו של משה רבינו שביקש הראיני נא את כבודך, חל מציאות סכנה של 'אינו מבחין', כי הקב"ה בא עם פמלייתו ובית דינו, וע"כ הוצרך משה להגנה להכנס פנימה 'לבוא בחדריך', ומשום לכך הניחו הקב"ה 'בנקרת הצור'.

והשני הוא 'שהאינו מבחין' אינו פועל יוצא של הענשה, אלא הוא פועל יוצא של 'השלטה', הקב"ה נתן שלטון לכל מיני כוחות בבריאה, ונתן לכל אחד את תחומו, ישנם מקומות ששם נתן הקב"ה שלטון למשחיתים להשחית, כפי שכתוב הכפירים שואגים לטרף, בו תרמוש כל חייתו יער [תהלים ק"ד, כ'], טבעם של חיות שאינם מבחינים לכך אסור לילך יחידי, כמו"כ לילה הוא זמן שליטת מזיקים, לכך יש ללמוד דרך ארץ מהאבות והנביאים שלא הלכו בלילה, אלא השכימו לילך בבוקר.

*

בזה נבין שכאשר הקב"ה בא בעצמו להכות את כח הראשית של מצרים, ולהרוג את בכוריהם, אע"פ שהמכה נעשתה ע"י הקב"ה בעצמו, מ"מ כיוון שבא הקב"ה עם פמלייתו שיש ביניהם משחיתים, נעשה המקום 'שחוף' לבית, למקום שניתן שלטון למשחית, וע"כ 'אינו מבחין'.

כדי להינצל מסכנה זו אמר הקב"ה למשה 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', כנגד הסכנה האורבת 'בחוף' ההצלה היא לא להיות 'בחוף', אלא להשאר בפנים, 'לך עמי בא בחדרך וסגור דלתך בעדך'.

ואגב אורחיה מיושבת קושייתנו, אם 'אינו מבחין' מדוע בבתי המצרים מתו רק בכורות מצרים ולא מתו עמם גם שאר הבנים, הרי המשחית אינו מבחין, ולפי דרכנו מיושב 'בתוך הבית' הייתה הבחנה ברורה להרוג את הבכורות, לא היה סכנה של 'אינו מבחין', הסכנה של 'האינו מבחין' הייתה רק 'בחוף', במקום שליטת המשחית, וע"כ בתוך בתי מצרים מתו רק הבכורות, שרק כלפיהם כוון המכה.

*

עדין טרודים אנו להבין איך מגן הבית מהסכנה הנמצאת בחוף, שאם ניתן רשות למשחית 'ואינו מבחין' בין צדיקים לרשעים, איך מגן הבית מסכנה זו.

ולהמבואר לעיל שהסכנה היא 'בחוף', כי החוף הוא מקום שליטתו של המשחית לא קשה, כי 'בבית' אין למשחיתים רשות, ומשום כך נעשה הבית למקום משומר.

ויש לעיין מהו 'חוף' ומהו 'בית'.

ונראה שכתב המדרש ז"ל: הביאני המלך חדריו כשם שיש להקב"ה חדרי חדרים בתורתו. כך יש להם לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרי חדרים בתורתו. ואם ראית שהיסורין משמשין ובאין עליך רוץ לחדרי תורה ומיד היסורין בורחין ממך שנאמר לך עמי בא בחדריך וגו'. לכך נאמר הביאני המלך חדריו. נגילה ונשמחה בך, במה שגדלתנו ורוממתנו וקשרת לנו כתר גדול בדברי תורה מסוף העולם ועד סופו [שיר השירים רבה א', ג'].

למדנו מכאן שכוונת הכתוב לך עמי בא בחדרך וסגור דלתך בעדך [ישעיה כ"ו], לא מתכוון לחדר סתם, אלא 'לחדרי תורה'. מקום שלומדים בו תורה נקרא גם בימנו בפי הכל 'חדר'. למדנו מזה שרק מקום תורה נקרא 'חדר' שאר מקומות אינם חדר. כי מקום שלומדים תורה זה הפנים, חוף מזה זה 'חוף'.

הביאור של לך עמי בא בחדרך וסגור דלתך בעדך, מתכוון שנכנס לפנימיותנו, והפנימיות שלנו היא תורה, קב"ה ישראל ואורייתא חד, והיא טמונה גם בברית ביננו להקב"ה.

[על הפסוק ויעקב נסע סוכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות (בראשית ל"ג, י"ז), כתב התרגום ובנה ליה 'בי מדרש' ולגיתוי עבד מטלן (תרגום יב"ע, שם), מבואר מכאן שאצל יעקב אבינו 'בית' זה 'בית מדרש' 'חדרי תורה', כל מה שאינו קשור לבית מדרש איננו בית הוא 'חוף'].

נמצא איפוא שכשאנחנו בבית ומנותקים מחדרי תורה אז אנחנו 'בחוף', באופן זה הדלת אינה סגורה, ואנחנו בסכנה של כיוון שניתן רשות למשחית 'אינו מבחין'.

*

איתא בגמרא 'דבר בעיר' כנס רגליך, שנאמר 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', ואומר לך עמי בוא בחדרך וסגור דלתך בעדך [ב"ק ס', ב'].

אנו נמצאים בתקופה שדבר בעולם, הקב"ה השליט את המשחית על כל העולם, 'כל העולם הפך למקומו של המשחית', ועי"ז נוצר מציאות של 'אינו מבחין' שהורג צדיקים ורשעים, כפי שאנו רואים בעינינו שהרבה צדיקים נאבדו מאתנו בעת הזאת.

מה שהשתנה הוא שעד עתה העולם כולו לא היה מקום ורשות של המשחית. השנוי שנעשה בעת הזאת שעל ידו העולם כולו הפך להיות רשותו של המשחית, הוא בזה שאין בעת הזאת פנים, אין בית, אין חדר. העולם כולו נעשה 'חוף' וחיצון. האנשים בימינו הפסיקו לחיות את עצמם, את פרטיותם, להיות הם עצמם,

לחיות בתוך רשות היחיד שלהם, בתוך ד' אמותיהם, במקום זה הם חיים בתוך רשות הרבים, בתוך המוניות, בתוך מדיות שמקשרות כל אחד לכל קצוות עולם, לכל חשקי העולם ותאוותיהם, אלו חיים בתוך מציאות גלובאלית, שהחיים בה הם ראוותניים, שנעשים בפרסום ולשם פרסום, אלו הם חיים שנוגעים רק בצד החיצון והלא אמיתי של החיים, שם התואר לעולם שכזה הוא 'עולם חיצוני' 'עולם שחי ונמצא בחוץ', ומעתה נבין שכשהעולם כולו הוא בחוץ, אז העולם כולו הופך להיות מקומו של המשחית.

ההצלה היא 'לך עמי בוא בדרך וסגור דלתך בעדך', להפוך את החוץ את רשות הרבים 'לרשות היחיד', לרוץ 'לחדרי תורה', שזה 'החדר' והפנים האמיתי, אם נצליח ליישם את זה ניצל.

[מי שלב מבין לו יראה שבד בבד עם התפשטות הדבר בעולם 'חדרי תורה' שהם בתי המדרש בתי כנסיות והיכלי הישיבות שבתו, העולם כולו הפך 'לחוץ', אין פנים אין 'חדרי תורה', אם נתגבר ונצליח ליצור מחדש את הפנים האמיתי שהוא 'החדרי תורה' ניצל].

*

מובא במדרש, רבי אליעזר אומר וכי מה ראה הכתוב לומר שני פעמים בדמיון חיי, אלא אמר הקב"ה בזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח נגאלו 'ממצרים', ובזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח אתם עתידים להגאל 'בסוף מלכות רביעי', לכך נאמר ואומר לך בדמיון חיי [פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ח].

בהיותנו 'במצרים' מחוץ שכלה חרב וע"כ נאמר לנו 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו', וכדי שלא יכנס המשחית אל תוך בתיהם לנגוף, נתנו דם פסח ודם מילה על המשקוף ועל המזוזות, וע"ז נאמר 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם', ואומר לך 'בדמיון חיי'.

גם בתקופתנו 'סוף מלכות הרביעית', עת הפך כל העולם לרשותו של המשחית, נאמר לנו 'ואתם אל תצאו איש מפתח ביתו, ולא די לנו בזה, רק אם נניח 'דם פסח ודם מילה' על פתחי בתינו, היינו שנקבע בגופנו ונפשנו שאין לנו ראשית ואין לנו מציאות בלתי לה' לבדו, ונפקיע מעצמנו כל ראשית וכל מציאות שהיא חוץ להקב"ה, נפקיע ונבטל את 'החוץ והחיצון', ונקבע את עצמנו בפנים 'בחדרי תורה', או אז 'פסח הדבר מביתנו' ויאמר לנו 'בדמיון חיי'.

יתן ה' וכשם שבפסח 'מצרים' ע"י דם פסח ודם מילה זכו 'לחדרי תורה', לחדר הגדול זה סיני. כך במידה זו נזכה עתה 'בסוף מלכות הרביעית' ע"י דם פסח ודם מילה 'לחדרי תורה', לישועה שלמה ולגאולה קרובה במהרה בימנו, אמן.